

ANALIZA REFORME IZBORA SUDIJA U CRNOJ GORI (29.12.2008.)

(IZVOD)

Uvod

Akcija za ljudska prava objavila je „Predlog reforme izbora sudija u Crnoj Gori“ 20. jula 2007. u namjeri da pomogne reformu sudstva posebno u pogledu unapređenja nezavisnosti i odgovornosti sudija. Smatrali smo da je prioritet obezbijediti sud koji je nezavisan i nepristrasan, pa smo se prvenstveno bavili predlaganjem pravila koja bi onemogućila proizvoljan izbor sudija, u skladu sa političkim ili drugim interesima koji nemaju veze sa dostojnošću i stručnošću kandidata za sudijski posao.

Temelj našeg predloga bili su kriterijumi i postupci za izbor, ocjenjivanje kvaliteta rada i utvrđivanje odgovornosti sudija. Zalagali smo se i da se izbor sudija izmjesti iz ruku političara u reformisan, depolitizovan Sudski savjet, koji bi na osnovu precizno propisanih pravila „vezanih očiju“ biraio najbolje kandidate za sudijski poziv. U vrijeme kada smo objavili predlog reforme, bio je objavljen i Nacrt ustava, koji je predviđao alternativne sastave Sudskog savjeta, i Venecijanska komisija se već uključila da pomogne da se isključi politički uticaj iz izbora sudija, kako su se crnogorske vlasti prethodno obavezale u postupku prijema u Savjet Evrope.

Od tada do danas, usvojen je Ustav koji je predvidio da Sudski savjet, u skladu s međunarodnim preporukama, bira i razrješava sudije i sudije porotnike, utvrđuje njihovu disciplinsku odgovornost itd. Donijeti su Zakon o Sudskom savjetu i izmjenjeni Zakon o sudovima i Poslovnik o radu Sudskog savjeta koji su znatno proširili spisak kriterijuma za izbor i napredovanje sudija, propisali postupke u kojima Savjet odlučuje i pravne lijekove protiv odluka Savjeta, uglavnom u skladu i sa preporukama *Akcije*.

Međutim, propisani kriterijumi ostali su nedorečeni, jer njihovo vrednovanje nije propisano detaljno, čime je i dalje omogućena proizvoljnost i nije obezbjeđeno da se jednako postupa u objektivno istim slučajevima.

Odluke o izboru sudija nedovoljno su obrazložene. Iz pojedinih odluka, na primjer, o izboru sudija Višeg suda u Podgorici od 1.10.2008, ne vidi se što je opredjelilo Savjet da izabere kandidata koji je imao nižu ukupnu ocjenu od drugih, ili jednog od više kandidata s istom prosječnom ocjenom. Neprecizirani kriterijumi za ocjenu rezultata rada sudija, disciplinski prekršaji i razlozi za razrješenje zbog nestručnog i nesavjesnog obavljanja sudijske funkcije mogu dovesti do toga da sudije u istoj ili sličnoj situaciji snose drastično različite posljedice.

Politički postupak izbora predsjednika Vrhovnog suda, koji je odgovoran isključivo političkoj koaliciji na vlasti, i činjenica da je ista osoba i predsjednik Sudskog savjeta po službenoj dužnosti, stvara utisak o autokratskom konceptu upravljanja sudstvom od strane izvršne vlasti, što urušava povjerenje javnosti u nezavisnost sudstva.

Propisani sastav i način izbora članova Sudskog savjeta ne čini da Savjet djeluje kao depolitizovano, nezavisno i nepristrasno tijelo, sa kapacitetom da sudije zaštiti od uticaja vladajuće političke interesne grupe. U postojećem sastavu Savjeta, većina članova bi mogla biti naklonjena političkoj koaliciji na vlasti, jer su izostale garancije koje bi obezbijedile izbor vanstranačkih ličnosti.

Evropska komisija u posljednjem izvještaju o napretku Crne Gore ostaje ozbiljno zabrinuta za nezavisnost crnogorskog sudstva, između ostalog i zbog toga što „procjena do koje mjere su ispunjeni kriterijumi za izbor sudija ostaje u isključivoj nadležnosti Sudskog savjeta“. Bez obzira na to što su predviđeni pravni lijekovi protiv odluka Savjeta, koji se u praksi očigledno nedovoljno koriste, Savjet bi morao da preduzme dodatne mjere za unapređenje objektivnosti ocjenjivanja, precizira vrednovanje kriterijuma i unaprijedi transparentnost rada, što smo sve naglasili u izvještaju koji je pred Vama.

Izvještaj predstavlja analizu reforme izbora sudija sprovedene u Crnoj Gori od donošenja Ustava u oktobru 2007. do kraja 2008. godine, koju su izradili članovi radne grupe NVO *Akcija za ljudska prava*: mr Emilija Durutović, sudija Suda Srbije i Crne Gore i Vrhovnog suda Crne Gore u penziji, Darka Kisjelica, advokatica, dr Radomir Prelević, advokat, Ana Vuković, sudija i mr Tea Gorjanc Prelević, urednica programa Akcije za ljudska prava. Izvještaj je nastao zahvaljujući inicijativi i finansijskoj podršci Fondacije Instituta za otvoreno društvo – Crna Gora i biće objavljen u obliku štampane publikacije na našem i engleskom jeziku do kraja januara 2009. godine.

Tea Gorjanc Prelević, urednica projekta

Sadržaj

1. Kriterijumi i postupak za izbor sudija
2. Sastav Sudskog savjeta i izbor njegovih članova
3. Mandat, imunitet i razrješenje članova Savjeta
4. Nadležnosti Sudskog savjeta
5. Disciplinski prekršaji i razlozi za razrješenje sudija
6. Postupak i način odlučivanja Savjeta i pravni lijekovi protiv njegovih odluka
7. Transparentnost rada Sudskog savjeta
8. Orjentaciona norma i ocjena rezultata rada sudija i sudova

1. KRITERIJUMI I POSTUPAK ZA IZBOR SUDIJA

1.1 Kriterijumi:

- 1.1.1 Iako je lista kriterijuma za izbor sudija proširena, nije bliže propisano njihovo vrednovanje, odnosno vrednovanje podkriterijuma, a što je uslov za jednako postupanje u jednakim slučajevima.
- 1.1.2 Problem je posebno uočljiv kod ocjene „radnih rezultata“ za sudije koje napreduju. Radni rezultati se ocjenjuju na osnovu deset podkriterijuma, jedinstvenom ocjenom, pri čemu nema parametara za ocjenu svakog od podkriterijuma. Slično je i sa kriterijumom „stručno znanje“, koji se sastoji od šest podkriterijuma (uspješnost tokom studiranja - dužina studiranja i prosječna ocjena; rezultati pisanog testa; sposobnost korišćenja informacione i komunikacione tehnologije; znanje stranih jezika; ocjena na završnom ispitu inicijalne edukacije; napredovanje na poslu), koji se zajedno ocjenjuju jednom ocjenom, iako svaki zahtijeva posebno bodovanje, tj. vrednovanje.
- 1.1.3 Neophodno je hitno razraditi način bodovanja podkriterijuma za ocjenu rezultata rada sudija, zbog toga što su oni neophodni kako za ocjenu kandidata prilikom napredovanja, tako i za utvrđivanje disciplinske odgovornosti i ocjenu razloga za razrješenje sudija.
- 1.1.4 Kod ocjene elemenata dostojnosti za obavljanje sudijske funkcije, nije propisano što se smatra osnovama za njihovo vrednovanje ocjenom od 1 do 5, kao i na koji način Sudski savjet stiče saznanja o dostojnosti, s obzirom da nije prihvaćena preporuka *Akcije* da se javnosti omogući da u postupku izbora Savjetu ukaže na nedostojnost kandidata.

- 1.1.5** Iako Ustav i zakon za sudije nijesu predvidjeli zabranu članstva u političkoj partiji, niti je ranija neosuđivanost propisana kao uslov za vršenje sudijske funkcije, u postupku izbora Sudski savjet ove činjenice uzima u obzir na osnovu Poslovnika, kojim se od kandidata zahtijeva da o tome dostavi uvjerenje, odnosno izjavu, pa se postavlja pitanje ustavnosti ove odredbe Poslovnika i njene primjene. Sudski savjet bi mogao zahtijevati jedino izjavu o tome da kandidat nije član organa političke stranke, tj. da profesionalno ne obavlja političku djelatnost.
- 1.1.6** Kao kriterijum za izbor u viši sud predviđeno je radno iskustvo iskazano kroz dužinu *sudijskog* staža (čl. 35 PSS), čime se u neravnopravan položaj dovode kandidati bez prethodnog iskustva u sudovima (advokati, tužioci, notari, naučni radnici, itd.). Ova odredba Poslovnika očigledno nije usklađena sa čl. 32, st. 3 ZS, prema kome se za višu sudijsku funkciju mogu kandidovati i lica sa radnim iskustvom na pravnim poslovima van suda.

1.2 Postupak izbora sudija

- 1.2.1** Uprkos napretku koji je postignut u pravcu depolitizacije izbora sudija, tako što o izboru umjesto Skupštine odlučuje Sudski savjet, neopravdan izuzetak učinjen je u pogledu političkog izbora predsjednika najviše sudske instance, čime je dodatno narušeno povjerenje javnosti u nezavisnost sudstva.
- 1.2.2** Načelno podržavamo predlog Venecijanske komisije da bi Sudski savjet trebalo da bira predsjednika Vrhovnog suda dvotrećinskom većinom, s tim što bi Savjet, odnosno postupak izbora njegovih članova prethodno trebalo reformisati, i dodati da u postupku izbora predsjednika Vrhovnog suda Savjet pribavlja i mišljenje Opšte sjednice sudija Vrhovnog suda.
- 1.2.3** Odluke o izboru sudija 2008. godine imale su štura i neuvjerljiva obrazloženja, posebno o razlozima koji su Savjet opredjelili za kandidata za koga je u odluci prikazana niža ocjena u odnosu na druge kandidate, odnosno za jednog od više kandidata koji su ocjenjeni istom ocjenom (odluka o izboru sudija Višeg suda u Podgorici, Su. R. Br. 357/08, od 1.10.2008). Nedovoljno obrazloženje predstavlja povredu pravila upravnog postupka (čl. 203, st. 2 i 3 i čl. 226 ZUP) i može dovesti do poništavanja svih radnji i akata koje su donijele sudije čiji je izbor poništen (čl. 71 ZSS).
- 1.2.4** Neophodno je detaljno propisati postupak vršenja uvida u izbornu dokumentaciju, u skladu sa preporukama navedenim u tački 6.10.
- 1.2.5** Oglas za izbor sudija, kao i prijave kandidata trebalo bi objavljivati na internet stranici "Sudovi Crne Gore", u cilju bolje obaviještenosti potencijalnih kandidata za sudije, odnosno uslijed omogućavanja javnosti da ukaže na nedostojnost kandidata prijavljenog za izbor (vidi tač. 1.1.5).

- 1.2.6** Pribavljanje mišljenja o stručnim i radnim kvalitetima kandidata od: organa, privrednih društava i drugih pravnih lica u kojima kandidat radi ili je radio, treba sprovoditi na osnovu upitnika, kako bi se izbjeglo dobijanje nepotpunih i stereotipnih fraza umjesto korisnih podataka za ocjenu kandidata. Takođe, treba predvidjeti i da se ovakvo mišljenje zahtijeva i u pogledu kriterijuma važnih za ocjenu dostojnosti kandidata za obavljanje sudijske funkcije. Nejasno je kako Savjet dolazi do podataka za ocjenu ovog kriterijuma.
- 1.2.7** Razgovor i test treba propisati kao obavezne samo prilikom izbora kandidata koji se prvi put biraju za sudiju. Rizik da se razgovor ne svede na formalnost može se izbjeći donošenjem opštih smjernica za njegovo vođenje od strane Savjeta.

2. SASTAV I IZBOR ČLANOVA SUDSKOG SAVJETA

2.1 Sastav Savjeta

- 2.1.1** Sastav Sudskog savjeta ne isključuje politički uticaj na izbor sudija. Sudije biraju samo četiri od deset članova Savjeta. Politički izabran predsjednik Savjeta, tri političara u Savjetu (ministar i dva poslanika) i dva pravnik po izboru predsjednika države, koji mogu biti i politički angažovani, čine da Savjet ne djeluje kao depolitizovano, nezavisno i nepristrasno tijelo, sa kapacitetom da zaštiti sudije od političkog uticaja. Ovakav sastav posebno ne obezbjeđuje nezavisnost Savjeta od izvršne vlasti, suprotno međunarodnim preporukama (tač. 2.2.3 Predlog reforme). Ako bi se u Crnoj Gori razmatralo sprovođenje reizbora svih sudija, po uzoru na BiH i Srbiju, ovakav sastav Savjeta pogotovo ne predstavlja dovoljne garancije nezavisnosti i nepristrasnosti za taj složen postupak, koji je posebno osjetljiv na zloupotrebe.
- 2.1.2** Organizacije građanskog društva, kao i Univerzitet i Advokatska komora, isključeni su iz postupka izbora članova Savjeta, iako uporedna iskustva preporučuju članstvo kandidata građanskog društva u Savjetu zbog unaprijeđenja transparentnosti i kontrole njegovog rada, kao i zbog jačanja povjerenja javnosti u sudstvo. Iskustvo BiH preporučuje čak prisustvo međunarodnih članova Savjeta kako bi pomogli po pitanjima nezavisnosti i efikasnosti sudstva.
- 2.1.3** U postojećem sastavu Sudskog savjeta, većina članova mogla bi biti naklonjena vladajućoj političkoj koaliciji. Predsjednika Sudskog savjeta bira i razrješava koalicija na vlasti, ministar pravde i jedan poslanik predstavnici su te koalicije, a dva pravnik bira predsjednik države, koji je visoki funkcioner vladajuće partije. Kao jednog od četiri člana iz reda sudija, Konferencija sudija izabrala je sudiju koja je supruga predsjednika

države, jer Zakon o Sudskom savjetu nije predvidio ograničenja u pogledu mogućeg sukoba interesa. Na ovaj način nije obezbijeđen utisak o Savjetu kao samostalnom i nezavisnom organu (čl. 126 Ustava Crne Gore), koji je važan za povjerenje javnosti u nezavisnost sudstva.

2.2 Izbor članova Savjeta

- 2.2.1** Predsjednika Sudskog savjeta treba da biraju članovi Savjeta i to iz kruga članova van reda sudija, kako je predlagala i Venecijanska komisija. Postojeće rješenje, po kome je predsjednik Vrhovnog suda po službenoj dužnosti i predsjednik Sudskog savjeta, osoba izuzetnih ovlaštenja, koja odgovara samo političkoj koaliciji na vlasti koja je izabrala, stvara utisak o autokratskom konceptu upravljanja sudstvom od strane izvršne vlasti, koji urušava povjerenje javnosti u nezavisno sudstvo.
- 2.2.2** Na predlog predsjednika Savjeta, Savjet bira zamjenika predsjednika Savjeta iz reda sudija – članova Savjeta, kao i direktora Sekretarijata Sudskog savjeta (čl. 76, st. 2 ZSS), suprotno Zakonu o državnim službenicima i namještenicima koji propisuje obavezno raspisivanje javnog konkursa za zapošljavanje državnih službenika i namještenika (čl. 33, st. 1, *Sl. list RCG*, br. 27/04).
- 2.2.3** Izbor sudija članova Savjeta nije propisan na transparentan način, imajući u vidu da jedna osoba (predsjednik Vrhovnog suda i Sudskog savjeta) prebrojava glasove sudija i sačinjava konačnu listu kandidata o kojoj glasa Konferencija sudija.
- 2.2.4** Izbor sudija članova Savjeta ne obezbjeđuje da među članovima Savjeta budu zastupljeni sudije svih nivoa, u skladu s međunarodnim preporukama, pa su tako u postojećem sastavu članovi Savjeta troje sudija Vrhovnog suda i jedna sudija višeg suda, dok ni jedan član Savjeta iz reda sudija nije izabran među sudijama osnovnih i privrednih sudova, kojih u odnosu na sve druge sudove ima najviše (170:70).
- 2.2.5** Zakonom ili Poslovníkom Skupštine trebalo bi propisati postupak izbora člana Sudskog savjeta iz reda opozicionih stranaka, kako bi se obezbijedilo da izbor ovog člana Savjeta ne kasni.
- 2.2.6** Predsjednik države, koji je u Crnoj Gori tradicionalno visoki funkcioner partije na vlasti, trebalo bi da bira dva ugledna pravnika sa liste koju predlože organizacije građanskog društva, Univerziteti i Advokatska komora, kako bi se doprinjelo utisku Savjeta kao nezavisnog i samostalnog organa.

3. MANDAT, IMUNITET I RAZRJEŠENJE ČLANOVA SAVJETA

- 3.1 Zadržan je vezani mandat, članu Savjeta koji se izabere na mjesto člana kome mandat prestane pre isteka roka od četiri godine, prestaje mandat istovremeno sa ostalim članovima Savjeta.
- 3.2 Izričito je predviđena samo mogućnost reizbora za članove Savjeta iz reda sudija i to posle pauze od 4 godine od isteka prošlog mandata, dok u pogledu ostalih postoji pravna praznina.
- 3.3 Suprotno predlogu *Akcije* da se predvidi imunitet od odgovornosti za izrečeno mišljenje prilikom obavljanja funkcije, nije predviđen bilo koji vid imuniteta za članove Savjeta. Sudije uživaju funkcionalni imunitet u pogledu suđenja, koji nije primjenjiv na obavljanje funkcije u Savjetu. Poslanici, ministar i predsjednik Vrhovnog suda i Sudskog savjeta uživaju imunitet kao i poslanici, dok dva pravnikā nemaju imunitet.
- 3.4 Detaljno su propisani razlozi za razrješenje članova Savjeta, a predlog za razrješenje podnosi Savjet organu koji je izabrao člana. Ove odredbe ne odnose se na predsjednika Savjeta.

4. NADLEŽNOSTI SUDSKOG SAVJETA

4.1 Reformom nadležnosti Sudskog savjeta ostvareni su ključni ciljevi:

- izmjestanje izbora sudija iz Skupštine u nadležnost Sudskog savjeta;
- donošenje posebnog Zakona o Sudskom savjetu koji upotpunjuje Ustavom utvrđene nadležnosti u skladu sa međunarodnim preporukama.

4.2 Ostaje potreba da se:

- 4.2.1 donese novi Zakon o sudovima kojim bi bile otklonjene u izvještaju određene praznine, nedorečenosti i nedoslednosti postojećih propisa (tač. 4.1.4);
- 4.2.2 novim Zakonom o sudovima slijede rješenja koja je usvojio Zakon o Sudskom savjetu u dijelu razgraničenja nadležnosti na relaciji Sudski savjet – Ministarstvo pravde odnosno Sudski savjet – Vlada; evropski koncept samoregulacije pravosuđa ide za tim da administracija sudova treba da bude povjerena Savjetu, što povlači i njegovu nadležnost za donošenje Sudskog poslovnika;
- 4.2.3 zakonom, umjesto Poslovníkom, propiše nadležnost Sudskog savjeta da prima pritužbe na rad sudija, i da se o tome odgovarajuće obavijesti javnost;
- 4.2.4 precizira pravo sudija da Sudskom savjetu podnose pritužbe zbog kršenja njihovih prava (u pogledu uslova rada i dr.), posebno u pogledu internog

- ugrožavanja njihove nezavisnosti i samostalnosti (izmjena godišnjeg rasporeda i sl.);
- 4.2.5 u pogledu nespojivosti sudijske funkcije, Zakonom o sudovima treba precizirati što se neće smatrati zabranjenom profesionalnom i javnom djelatnošću, dok Savjet treba da bude nadležan da dalje tumači tu zakonsku obavezu;
 - 4.2.6 preispitaju i otklone slabosti u postupku koji se odnosi na nadležnost Savjeta da odlučuje o izboru sudija;
 - 4.2.7 posebnim aktom, umjesto Poslovníkom, razradi vrednovanje postojećih kriterijuma, i posebno da se donesu kriterijumi za ocjenu rada sudija i predvidi postupak redovnog ocjenjivanja;
 - 4.2.8 razrade nadležnosti Sudskog savjeta u pogledu planiranja i nadzora nad izvršenjem sudskog budžeta;
 - 4.2.9 tvrda rješenja na koja je ukazano u smislu da se Sudski savjet ne može postavljati kao nadređen sudstvu precizirati zakonom tako da se ne narušava načelo nezavisnosti i samostalnosti suda i sudija;
 - 4.2.10 na relaciji Sudski savjet-Vrhovni sud, nadležnosti Vrhovnog suda treba normativno svesti u okvire funkcije obezbjeđivanja jedinstvene primjene prava i podjeljene odgovornosti sa Sudskim savjetom za profesionalan i odgovoran rad sudija.

5. DISCIPLINSKI PREKRŠAJI I RAZLOZI ZA RAZRJEŠENJE SUDIJA

- 5.1 Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima (od 2.4.2008.), propušteno je da se izričito definišu obaveze sudija čije bi kršenje značilo nesavjesno i neuredno vršenje sudijske funkcije, odnosno vrijeđanje sudijske funkcije. Shodno načelu zakonitosti, da bi se primjenile odgovarajuće sankcije, neophodno je utvrditi da li je i koju od obaveza propisanih zakonom sudija propustio da izvrši. Novi Zakon o sudovima, morao bi precizno i pregledno predvidjeti prava i obaveze sudija, kao i što se sve podrazumijeva pod neurednim, nestručnim i nesavjesnim vršenjem sudijske funkcije, a što pod vrijeđanjem ugleda sudijske funkcije. U protivnom će postojeća nedorečenost i dalje obezbjeđivati prostor za proizvoljno i nejednako postupanje.
- 5.2 Zakonom treba propisati da kršenje Kodeksa sudijske etike takođe predstavlja osnov za disciplinsku odgovornost.
- 5.3 Nije usvojen predlog *Akcije* da se pored disciplinskih mjera – opomene i umanjenja plate, predvide i druge mjere, kao na primjer, oduzimanje predmeta od sudije, premještanje na drugu sudijsku dužnost u okviru suda i privremeno udaljenje.
- 5.4 Nije usvojen predlog *Akcije* da se u zakon uvede odredba koja bi obavezivala Komisiju da se prilikom izricanja disciplinske mjere rukovodi principom proporcionalnosti i uzima u obzir težinu povrede i nastale posljedice, stepen

- odgovornosti, okolnosti pod kojima je učinjen disciplinski prekršaj, raniji rad i ponašanje sudije i druge okolnosti koje utiču na izricanje mjere.
- 5.5 Nije prihvaćen predlog propisivanja *Teške disciplinske povrede*, koja bi trebalo da predstavlja i razlog za udaljenje i razrješenje sudije od dužnosti.
- 5.6 Nisu propisani disciplinski prekršaji za predsjednike sudova, u skladu s njihovim posebnim obavezama.
- 5.7 U praksi se pokazuje potreba da se zakon precizira u pogledu razloga koje Savjet posebno cijeni kod donošenja odluke o privremenom udaljenju sudija od dužnosti, u slučajevima kada je propisana *moćnost* umjesto *obaveze* Savjeta da donese takvu odluku. Odluke o udaljenju sudija iz 2008. godine u navedenom smislu nisu bile obrazložene.

6. POSTUPAK I NAČIN ODLUČIVANJA SUDSKOG SAVJETA I PRAVNI LJEKOVI PROTIV NJEGOVIH ODLUKA

- 6.1 Nov Ustav obezbijedio je Sudskom savjetu potpunu nadležnost u postupcima izbora i razrješenja sudija (s izuzetkom izbora predsjednika Vrhovnog suda), utvrđivanja disciplinske odgovornosti, udaljenja sudija i prestanka sudijske funkcije. Od konstituisanja u aprilu 2008. do kraja godine, Savjet je izabrao 31 sudiju i 44 sudija porotnika, donio odluke o udaljenju šest sudija, odluke o disciplinskom kažnjavanju troje sudija i odluke o razrješenju dvoje sudija.
- 6.2 Nije prihvaćen predlog *Akcije* da se predvidi pravo članova Savjeta da pokreću postupke utvrđivanja disciplinske odgovornosti predsjednika sudova, u cilju unapređenja odgovornog rada sudova.
- 6.3 Predsjednik Vrhovnog suda i Sudskog savjeta jedini je nadležan da pokrene postupak utvrđivanja disciplinske odgovornosti protiv predsjednika višeg suda, privrednog suda, Upravnog suda i Apelacionog suda, što predstavlja neopravdanu koncentraciju ovlašćenja, odnosno odgovornosti.
- 6.4 Protivno predlogu *Akcije*, nije predviđena nadležnost za pokretanje disciplinskog postupka protiv predsjednika Vrhovnog suda, pa je na ovaj način, imajući u vidu i način izbora i razrješenja, obezbijeđeno da predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore ostaje isključivo odgovoran političkoj koaliciji na vlasti, protivno načelu nezavisnosti sudstva.
- 6.5 Imajući u vidu da je propisano da su ništave sve odluke i radnje sudije čiji je izbor poništen, kao i da bi doslovna primjena ove odredbe mogla imati nesagledive posljedice po pravnu sigurnost (ako se poništi jedna odluka o izboru sudija, to bi najčešće značilo poništaj radnji i akata nekoliko sudija), predlažemo da se Zakon o Sudskom savjetu hitno izmjeni tako da precizira da se poništavaju radnje i

- odluke *samo onog sudije koji nije ispunjavao opšte uslove za izbor*, propisane Zakonom o sudovima (državljanstvo; opšta zdravstvena i poslovna sposobnost; diplomirani pravnik; ima položen pravosudni ispit – čl. 31 i 32).
- 6.6** U cilju hitnog unapređenja garancija pravičnosti disciplinskog postupka, propisati postupak po kome Sudski savjet bira članove Disciplinske komisije koji nisu članovi Sudskog savjeta.
- 6.7** U cilju unapređenja odgovornog rada sudija, korisnike sudova treba kvalitetnije informisati o pravu i postupku za podnošenje pritužbi Sudskom savjetu putem promotivnih materijala izloženih u javnim dijelovima sudskih zgrada, po uzoru na praksu u regionu.
- 6.8** U postupku izbora sudija, precizirati primjenu prava na vršenje uvida u izbornu dokumentaciju tako što će se predvidjeti: rok u kome je Sekretarijat dužan da omogući uvid po prijemu zahtjeva; pravo na fotokopiranje spisa; pravo na vršenje uvida putem punomoćnika. Umjesto pisanog izjašnjenja u slučaju kršenja ovog prava treba predvidjeti prigovor Sudskom savjetu i rok za odlučivanje Savjeta po prigovoru.

7. TRANSPARENTNOST RADA SUDSKOG SAVJETA

- 7.1** Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2008. godinu u pogledu Pravosudnog sistema naglašava: "Ipak, ostaje ozbiljna zabrinutost u vezi nezavisnosti sudstva ... Za imenovanje sudija i tužilaca su izrađeni objektivni kriterijumi kao što su profesionalni kapaciteti i integritet, ali procjena do koje su mjere ovi kriterijumi ispunjeni ostaje u isključivoj nadležnosti Sudskog savjeta i budućeg Tužilačkog savjeta..." Ova opravdana zabrinutost mogla bi se značajno umanjiti ukoliko bi Sudski savjet svoj rad učinio transparentnim u najvećoj mogućoj mjeri.
- 7.2** U cilju unapređenja povjerenja javnosti u rad Sudskog savjeta, Savjet bi što prije trebalo da obezbijedi:
- sadržajno obrazloženje odluka o izboru sudija;
 - uspostavljanje posebne internet stranice Sudskog savjeta;
 - objavljivanje odluka o izboru sudija na internet stranici Savjeta sa obrazloženjem;
 - objavljivanje odluka o utvrđivanju disciplinske odgovornosti na internet stranici Savjeta sa obrazloženjem na osnovu koga se može zaključiti zbog kog disciplinskog prekršaja je sudija kažnjen;
 - objavljivanje odluke o razrješenju sudije u Službenom listu i na internet stranici Savjeta sa obrazloženjem;
 - restriktivnu primjenu ovlašćenja o zatvaranju sjednica za javnost;
 - na internet stranici Savjeta objaviti:

- oglas za konkurs za izbor sudija;
- obrasce za prijavu na konkurs;
- prijave kandidata ili osnovne informacije o kandidatima prijavljenim na konkurs;
- detaljno propisati postupak vršenja uvida kandidata u izbornu dokumentaciju;
- unaprijediti transparentnost postupka izbora članova Sudskog savjeta iz reda sudija svih sudova.

8. ORJENTACIONA NORMA I OCJENA REZULTATA RADA SUDIJA I SUDOVA

- 8.1** Neophodno je umjesto dosadašnjih orijentacionih mjerila donijeti nova, tzv. vremenska mjerila, za ocjenjivanje rezultata rada sudija, i poseban Pravilnik o kriterijumima za ocjenjivanje rada sudija koji bi zajedno predstavljali odgovarajući osnov za određivanje potrebnog broja sudija u Crnoj Gori.
- 8.2** Pravilnik o vremenskim mjerilima imao bi za polaznu osnovu raspoloživi (efektivni) godišnji fond časova rada u okviru kojeg bi se broj predmeta koji treba završiti utvrđivao zavisno od vrste i složenosti. Time bi se otklonile dosadašnje orijentacione norme koje su omogućavale zloupotrebu u vidu rada na lakšim predmetima, zanemarivanjem i odugovlačenjem rada na težim predmetima i sl. Dio kriterijuma, zavisno od vrste ocjenjivao bi se opisno, a dio brojevano (kako je predloženo u tač. 8.2.3 Predloga reforme). Zakonom treba propisati kada se vrši ocjenjivanje i način ocjenjivanja.
- 8.3** Kako je u Predlogu Pravilnika o orijentacionim mjerilima za određivanje potrebnog broja sudija propisano da isti neće predstavljati osnov za ocjenu uspješnosti rada sudija, postavlja se pitanje što će se koristiti kao mjerilo ocjene sudijskog rada kada se Pravilnik usvoji, s obzirom da drugo mjerilo nije obezbjeđeno.
- 8.4** Metodologija izrade izvještaja o radu sudova, koju donosi Sudski savjet, mora da sadrži pokazatelje o realnom trajanju postupaka (godina pokretanja spora i vrijeme okoćanja, vrijeme izvršenja odluke, podatke o zastarjelim predmetima u krivičnoj materiji itd.), radi objektivnijeg prikazivanja stanja, a od značaja za suđenje u razumnom roku.
- 8.5** Obezbijediti uvođenje informacione tehnologije (PRIS) u sve sudove u Crnoj Gori, što je od ključnog značaja za unaprijeđenje efikasnosti i odgovornosti sudija (praćenje rada preko elektronski vođenih upisnika, prikupljanje statističkih podataka), transparentnosti rada sudova (pristup korisnika informacijama) i pristup sudija informacijama. Ubrzati stavljanje u funkciju dio PRIS-a o prezentaciji sudskih odluka.